Pagrindinis radinių kompleksas datuojamas Preborealio periodo pradžia (VIII tūkst. pr. Kr. pradžia) ir skiriamas vėlyvajai Svidrų kultūrai. Keliasdešimt titnaginių radinių be patinos (daugiausia iš tirtų plotų P dalies) ir lipdytinė keramika datuojama žalvario amžiaus pradžia–senuoju geležies amžiumi. Žiestoji keramika yra iš XVI–XIX a.

Egidijus Šatavičius

Excavations in Pasieniai Stone Age settlement No1

In 1996–1997 in Pasieniai Stone Age settlement (Vilnius district) LCCH studied an area of 288 m^2. The 40 cm thick habitation zone included a few stains-pits from different periods; the number of flint artifacts from the biggest pit went beyond 200. Other findings included approximately 800 flint artifacts, 73 fine sherds of modelled and wheel-made pottery. The main complex of findings is ascribed to early 8th century B.C.–early Brass Age-early Iron Age, while wheel-made pottery is dated to the 16th-19th centuries.

Egidijus Šatavičius

Rėkučių 1-osios akmens amžiaus gyvenvietės tyrinėjimai

1996–1997 m. KPC tęsė Rėkučių 1-osios akmens amžiaus gyvenvietės (Švenčionių raj., Švenčionėlių s-ja) tyrinėjimus (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 30–31). Per dvejus metus centrinėje paminklo dalyje ištirtas 60 m^2 dydžio plotas (iš viso ištirta 120 m^2).

Rėkučių 1-oji akmens amžiaus gyvenvietė yra Kretuono ežero Š–ŠR krante, per 400 m į PV nuo Rėkučių kaimo. Paminklas yra ant antrosios viršsalpinės ežero terasos, virš ežero vandens lygio iškilusios apie 3–4 m. Šiuo metu ežeras yra per 300 m į PV. Gyvenvietė buvo įkurta moreninio kyšulio lomoje: į P nusidriekia pavienių stambių moreninių kalvų virtinė (kurios viena nuo kitos atskirtos vandens srautų išgraužtais slėniais), o Š – aukštas krantinis darinys. Iš R ir V terasinį iškyšulį, o kartu ir gyvenvietę, riboja žemos pažliugusios pievos.

Tyrinėjimų metu nustatyta, jog gyvenvietės kultūrinis sluoksnis tirtoje vietoje sunaikintas ilgalaikio arimo ir kitų ūkinių darbų: viršuje išsiskyrė nuo 34 iki 120 cm (perkastose vietose) gylio pilko žvyro sluoksnis. Po juo vietomis aptikta iki 18 cm storio rusvo žvyro lęšių. Žemiau visame plote išsiskyrė įvairios spalvos smulkiagrūdžiai juostuotieji limnoglacialiniai smėliai. Jų sluoksnis storėjo PV kryptimi, t. y. ežero link. Tuo tarpu ŠR ir ŠR perkasos pakraščiuose jie beveik išnyko. Čia, po jais, slūgsojo morena – rausvai rudas molis su žvyro priemaiša. ŠR perkasos dalyje ji aptikta 44 cm gylyje, o PV – giliau kaip 2 m. Ryškios ribos tarp limnoglacialinių smėlių storymės ir morenos nebuvo, mat pastarąją kadaise paplovė ledyninis ežeras, o kontakto zonoje nusėdo aleuritingas smėlis. Virš jo dar galima išskirti tamsiai pilkos spalvos sąnašų sluoksnelį (gal tai Biolingo laikotarpio sąnašos?), kuris ežero kryptimi storėjo ir nėrė gilyn.

Tyrinėjimų metu surasti 347 titnaginiai ir vienas kvarcinis radinys. Tik vienas radinys slūgsojo *in situ*, visi kiti – suardytame sluoksnyje. Apie 37% visų titnaginių radinių buvo su įvairaus storio patina, 5% nugludinti vandens ir vėjo, o 11,6% buvę ugnyje. Dirbinių gamybai naudotas įvairus titnagas: ir blogos kokybės vietinis, ir kokybiškas atvežtinis, o apie 5% radinių buvo pagaminta iš juodo matinio titnago, kurio išeigos nežinomos. Visi radiniai labai smulkūs. Surasti du strėlių antgaliai (abu fragmentiški, pagaminti iš juodo titnago): vienas su nežymiai, o kitas su ryškiai išskirta įtvara. Įtvaros suformuotos statmenu retušu averse ir plokščiu reverse. Gremžtukų buvo 4 (2 galiniai, 1 labai smulkus dvigalis ir 1 šoninis), rėžtukų – 6 (5 kampiniai ir 1 retušinis šoninis). Taip pat aptiktas 1 Borkių tipo ašmenėlis, 6 dirbinių fragmentai, 6 spec. dirbiniai, 65 skeltės ir jų dalys, 229 nuoskalos, 9 skaldytinių liekanos ar fragmentai bei 19 žaliavos rieduliukų.

Sprendžiant iš titnago patinos ir spalvos bei dirbinių tipologinių kriterijų, galima išskirti 3 apgyvendinimo etapus. Pirmajam priskirtini visi vėjo ir vandens nugludinti radiniai, dažnai su stora patina. Jie datuojami vėlyvuoju Driasu (IX tūkst. pr. Kr.) ir skirtini Arensburgo kultūrai. Antram etapui skirtini visi iš juodo matinio titnago pagaminti ir patinuoti radiniai bei 1994–1995 m. tirto pastato liekanos. Tai Svidrų kultūros kompleksas, kuris datuojamas Driaso III–Preborealio riba (IX–VIII tūkst. pr. Kr. riba).

Paskutiniam etapui atitenka visi titnaginiai radiniai be patinos. Jie datuotini VIII tūkst. pr. Kr. viduriu–antrąja puse ir skirtini ankstyvajai Kundos kultūrai.

Egidijus Šatavičius

Excavations in Rekučiai Stone Age settlement

In 1996–1997 in Rekučiai Stone Age settlement (Švenčionys district) LCCH examined an area of 60 m². There was noted a destroyed by ploughing habitation zone. In the area there were found 347 flint and 1 quarz artifacts. All of the findings were rather fine, made from low-quality local as well as brought in flint. According to the patina layer and colour of flint as well as typological criteria of the artifacts, 3 settlement periods can be distinguished: Arensburg culture(the 19th millennium B.C.), Swiderian culture(the 9th-8th millennium B.C.) and early Kunda (the middle–end of the 8th millennium B.C.).

Egidijus Šatavičius

Sudotos archeologijos paminklų komplekso tyrinėjimai 1996–1997 metais

1996–1997 m. KPC toliau tęsė Sudotos archeologinio paminklų komplekso (Švenčionių raj., Švenčionėlių s-ja) tyrinėjimus (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 30–34). Kompleksą sudaro **Sudotos 2-oji akmens amžiaus gyvenvietė, Sudotos senovės gyvenvietė-kaimavietė** ir **Sudotos 4-asis pilkapynas**. Š komplekso pakraštyje, Žeimenos ardomo kranto 50 m ilgio ruože, ištirtas beveik 400 m² dydžio plotas.

Tirtame plote stratigrafija buvo skirtinga. ŠV paminklų komplekso dalyje, į Žeimenos salpines pievas besileidžiančiame šlaite, atsektas toks susisluoksniavimas: viršuje – velėna (iki 12 cm storio), giliau – pilkšvas eolinis smėlis (iki 41 cm storio), ryškiai pilkas smėlis (iškastinės velėnos sluoksnis) – vėlyvųjų viduramžių kaimavietės kultūrinis sluoksnis (20–